



Здійснюється така реєстрація відповідно до Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності [4].

Це Положення визначає порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, за винятком окремих видів суб'єктів підприємницької діяльності, для яких законами України встановлено спеціальні правила державної реєстрації (наприклад, банківські установи), а також порядок її скасування.

Важливу роль у адміністративно-правовому регулюванні підприємництва відіграє ліцензування підприємницької діяльності. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [5] визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

Ліцензування спрямоване на забезпечення єдиної державної політики у цій сфері і впроваджується відповідно до Конституції України, щодо права кожного на здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом.

Головним завданням ліцензування є захист економічних та інших інтересів держави, її громадян шляхом встановлення з боку держави певних умов і правил здійснення окремих видів підприємницької діяльності.

Важливим напрямом організаційно-правового забезпечення державою підприємницької діяльності стало вжиття заходів до ліквідації різного роду обмежень і бар'єрів. Найбільш характерними у даному розумінні є Укази Президента України "Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності" [6] і "Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності" [7].

Указ "Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності" прийнятий з метою зменшення втручання державних органів у підприємницьку діяльність, усунення правових, адміністративних, економічних та організаційних перешкод у розвитку підприємництва, забезпечення економічного зростання України.

Важливе значення у здійсненні державного регулювання підприємництва має також Указ Президента України "Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва" [8].

Цей Указ виданий з метою недопущення звуження змісту та обсягу права громадян на підприємницьку діяльність, запровадження ефективного державного регулювання у сфері підприємництва.

У ньому встановлено, що забезпечення проведення єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва є одним із головних пріоритетів у діяльності органів виконавчої влади щодо здійснення економічних реформ.

Для цілей цього Указу єдиною державною регуляторною політикою визнається діяльність, спрямована на досягнення оптимального регулювання державою підприємницької діяльності, усунення правових, економічних та адміністративних перешкод у реалізації права на підприємницьку діяльність.

Отже, підприємництво – це ініціатива та самоорганізація громадян в економічній сфері, і адміністративне право повинне допомагати його розвитку.

### Література

1. Овсянко Д.М. *Адміністративне право*. – Москва: Юрист, 2000
2. Під ред. Бутяка Ю.П. *Адміністративне право України*. – Харків: Право, 2001
3. Закон України "Про підприємництво" від 07.02.91р. №785-XII
4. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності: Постанова КМУ від 25.05.98р. №642/98
5. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000р. №189/2000
6. Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності: Указ Президента України від 03.02.98р. №136/98
7. Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності: Указ Президента України від 23.07.98р. №817/98
8. Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва: Указ Президента України від 22.01.2000р. №89/2000

**М. Пожидаєва,**

здобувач Київського національного університету імені Тараса Шевченка

### НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ФІКСОВАНИЙ ПОДАТОК

Наприкінці 90-х років з метою спрощення оподаткування доходів приватних підприємців, які займаються систематичною торгівлею на ринках сільськогосподарських підприємств за умов, передбачених чинним законодавством, Законом України від 13.02.1998 р. "Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян", Законом України від 17.12.1998 р. "Про фіксований сільськогосподарський податок"<sup>2</sup> було введено у дію фіксований податок, який замінює собою певну групу основних обов'язкових платежів.

Так, враховуючи погляди вчених – економістів, можемо зазначити, що фіксований податок виступає своєрідним способом пристосування податкової системи України до особливостей соціально-економічного розвитку держави, пов'язаних зі становленням підприємницької діяльності, невеликими обсягами доходів від її здійснення, що ускладнює контроль за повнотою їх декларування, значними масштабами ухилення від оподаткування.

На сьогодні, виходячи з завдань податкової політики, окремі з яких містяться у відповідних нормах Закону України "Про державну підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000р., Закону України "Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні" від 21.12.2000р., Закону України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 – 2004 років" від 18.01.2001р.<sup>4</sup> на наш погляд потрібно зауважити, що фіксований податок є саме тим податковим важелем, який сприяє розвитку малого підприємництва, підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, стимулює підприємницьку активність.

Так, платник фіксованого податку має ряд переваг. У першу чергу це стосується скорочення кількості обов'язкових платежів, зменшення обсягів та видів звітності, спрощення порядку ведення обліку доходів та витрат. Але виявляється необхідність внесення змін і коректив у побудову існуючого фіксованого податку у зв'язку з його певними недоліками шляхом удосконалення законодавства України з даного питання, а саме: прийняття Податкового кодексу України.

Проте прийнятий у другому читанні проект Податкового кодексу України, який розроблено Кабінетом Міністрів України, не передбачає існування фіксованого податку як різновиду прибуткового податку з громадян (фіксований прибутковий податок)<sup>5</sup> та фіксованого сільськогосподарського податку як загальнодержавного податку. Та, виходячи з положень Глави 98 проекту Податкового кодексу України, присвяченій спеціальній системі оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого



підприємництва, фіксований прибутковий податок заміщується зведеним податком для підприємців.<sup>6</sup> А відповідно до Глави 99 фіксований сільськогосподарський податок застосовується при оподаткуванні сільськогосподарських товаровиробників за тих самих умов, що містяться в існуючих положеннях про цей податок.

Так, проаналізувавши проект Податкового кодексу України, зазначаємо, що окремим розділом запроваджуються спеціальні податкові режими (Розділ XV “Спеціальні податкові режими”), серед яких можна виділити зведений (єдиний) податок з суб’єктів малого підприємництва та фіксований сільськогосподарський податок.<sup>7</sup> При цьому головною метою запровадження вказаних вище режимів оподаткування є досягнення переважно соціальних, а не економічних цілей. На сьогодні, саме завдяки зниженню податкового навантаження та спрощенню механізму сплати податків створені сприятливі умови для самозайнятості працездатного населення і зменшено соціальну напругу в країні без витрат бюджетних коштів. Через існуючі спрощені режими оподаткування створено близько 500 тис. нових робочих місць.<sup>8</sup>

Треба відмітити, що згідно з проектом Податкового кодексу України критерії переходу до сплати зведеного податку залишаться для приватних підприємців – продавців на ринках такими самими, як і до застосування фіксованого податку. Та щодо удосконалення порядку ведення обліку доходів і витрат для суб’єктів малого підприємництва, які обрали спеціальну систему оподаткування, обліку та звітності, встановлюється облік доходів і витрат за спрощеною системою, в порядку, встановленому Міністерством Фінансів України. При цьому форма книги обліку доходів і витрат та порядок її ведення встановлюються центральним органом державної податкової служби України.

Також цим проектом Податкового кодексу України внесені деякі зміни і до визначення об’єкту оподаткування, яким є нормативний чистий дохід, розмір якого встановлюється місцевою радою залежно від виду господарської діяльності. Нормативний чистий дохід не може бути встановлено менш як 200 гривень та більш як 2000 гривень на місяць. При цьому пропонується сплата зведеного податку за ставкою 10 відсотків нормативного чистого доходу.

Виходячи з викладеного вище, можна зробити ряд висновків щодо удосконалення побудови існуючого фіксованого податку.

На нашу думку потрібно вилучити обмеження на суму нормативного чистого доходу, яким є кваліфікаційний поріг: обсяг виручки від продажу товарів, робіт, послуг за рік не повинен перевищувати 200 тисяч гривень. Така пропозиція сприятиме більш точному оцінюванню платоспроможності платника, скоротить зловживання спрощеним порядком оподаткування та втрати надходжень до бюджету. Це пов’язано з тим, що сума фіксованого (зведеного) податку не залежить від результатів підприємницької діяльності за рік.

Використання кваліфікаційного критерію за кількістю працівників при застосуванні та визначенні розміру фіксованого (зведеного) податку перешкоджає розвитку малого підприємництва, збільшенню обсягів торгівлі за рахунок залучення додаткових працівників. Окрім цього, важко визначити кількість працівників, особливо сезонних чи тимчасових робітників, або незалежних підрядників, які регулярно працюють для певного підприємця, але не вважаються його працівниками. А це вимагає у свою чергу додаткових адміністративних зусиль для перевірки наявності права на сплату даного податку. Для покращення існуючої ситуації на наш погляд необхідно чітко визначити роботу за наймом.

Враховуючи принцип справедливості оподаткування, зазначимо, що фіксований сільськогосподарський податок має застосовуватись до всіх сільськогосподарських товаровиробників незалежно від їх правової форми: як до юридичних, так і фізичних осіб.

Таким чином, фіксований (зведений) податок має справлятися з валового доходу (обороту). Але це може спричинити труднощі для платників. Тому пропонуємо, якщо платники з щорічним оборотом, які знаходяться нижче порогу реєстрації податку на додану вартість (120 тисяч гривень), мають можливість сплачувати фіксовану суму податку за певним видом підприємницької діяльності. Та можливість сплачувати податок на валовий дохід матимуть платники, чий щорічний оборот перевищує поріг реєстрації податку на додану вартість, але в межах 500 тисяч гривень. При цьому фіксований (зведений) податок має сплачуватись у рахунок податку на доходи фізичних осіб, внесків на соціальне страхування, збору на обов’язкове державне пенсійне страхування.

### Література

1. Білоус Г. Проект Податкового кодексу вимагає доопрацювання // Урядовий кур’єр, 2001. – № 240. – С.9.
2. Закон України від 13.02.1998 р. “Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України “Про прибутковий податок з громадян” / Урядовий кур’єр, 1998. – №45-46.
3. Закон України від 17.12.1998 р. “Про фіксований сільськогосподарський податок” / ВВР, 1999. – №5-6. – Ст.39.
4. Закону України від 19.10.2000 р. “Про державну підтримку малого підприємництва” / ВВР, 2000. – №51-52. – Ст.447.
5. Закону України від 21.12.2000 р. “Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні” / ВВР, 2001. – №7. – Ст.35.
6. Закон України “Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 – 2004 років” / ВВР, 2001. – №11. – Ст.52.
7. Лист Державної податкової адміністрації України №11741/7/17-0517 від 30.08.2001 р. “Про фіксований прибутковий податок”.
8. Проект Податкового кодексу України Кабінету Міністрів України, прийнятий Верховною Радою України у другому читанні.

<sup>1</sup> Див.: Урядовий кур’єр. – 1998. – №45-46.

<sup>2</sup> Див.: Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №5-6. – Ст.39.

<sup>3</sup> Коментарій к Налоговому кодексу Российской Федерации части первой (постатейный) / Под ред. А.В. Брызгалова. – М.: Аналитика – Пресс, 1998. – С.35. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення. – К.: НДФІ, 2001. – С.187.

<sup>4</sup> Див.: Відомості Верховної Ради України, 2000. – №51-52. – Ст.447. Відомості Верховної Ради України, 2001. – №7. – Ст.35. Відомості Верховної Ради України, 2001. – №11. – Ст.52.

<sup>5</sup> Термін “фіксований прибутковий податок” згідно з Листом Державної податкової адміністрації України №11741/7/17-0517 від 30.08.2001 р. “Про фіксований прибутковий податок” отожднюється з поняттям фіксованого податку з фізичних осіб – суб’єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

<sup>6</sup> Білоус Г. Проект Податкового кодексу вимагає доопрацювання // Урядовий кур’єр, 2001. – № 240. – С.9.

<sup>7</sup> Див.: Проект Податкового кодексу України Кабінету Міністрів України, прийнятий у другому читанні Верховної Ради України.

<sup>8</sup> Білоус Г. Проект Податкового кодексу вимагає доопрацювання // Урядовий кур’єр, 2001. – № 240. – С.9.